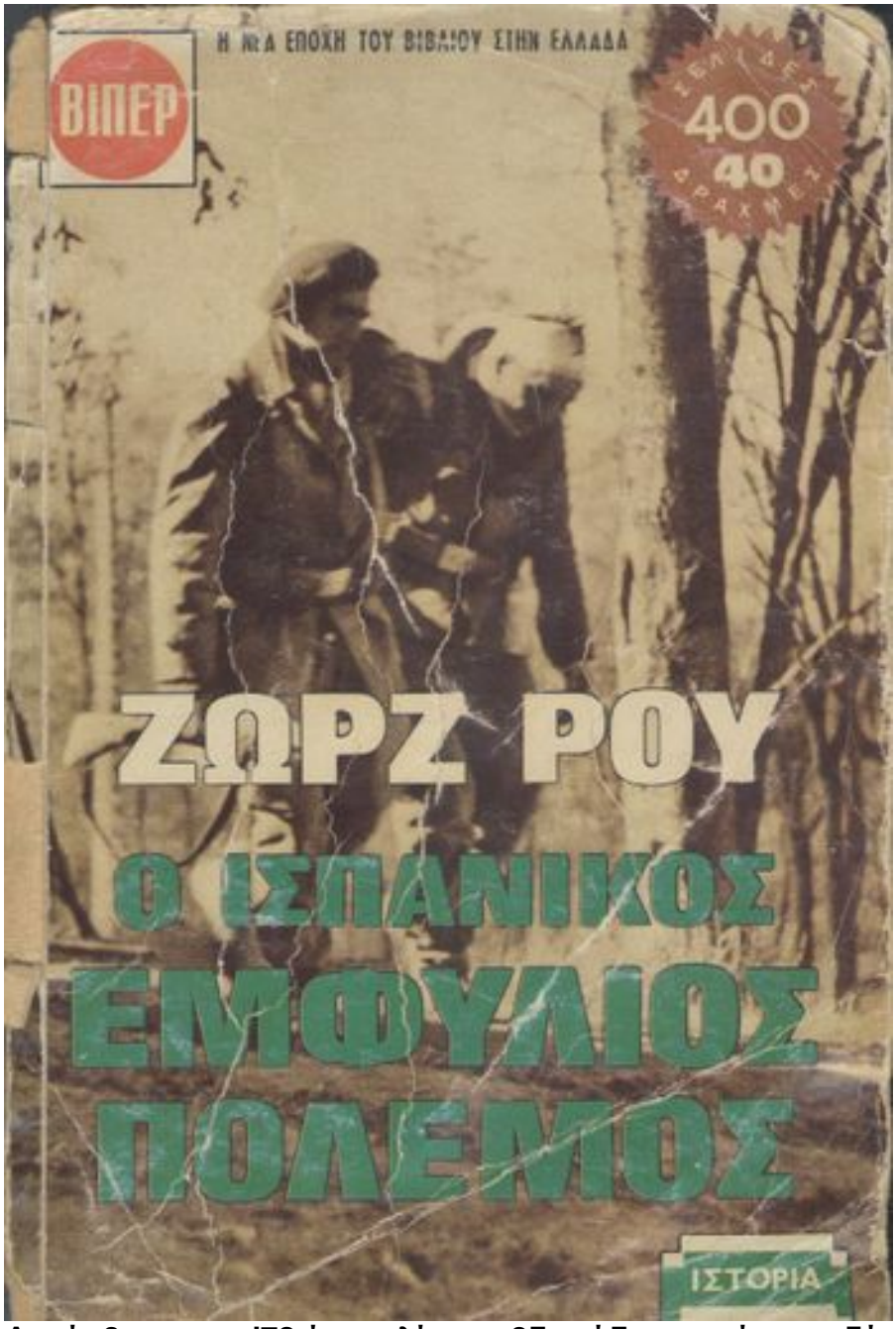

Δεκέμβρης του '73 ήταν, λίγες εβδομάδες μετά την εξέγερση του Πολυτεχνείου όταν γέμιζαν τα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων με τα ρεπορτάζ από την βομβιστική επίθεση κατά του πρωθυπουργεύοντος στην Φρανκική Ισπανία, Luis Carrero Blanco. Παράλληλα ήταν και η πρώ τη φορά που άκουγα – διάβαζα, στα 16 μου, τα αρκτικόλεξα Ε.Τ.Α.

Λίγους μήνες αργότερα έπεφτε στα χέρια μου η Ιστορία του Εμφυλίου Πολέμου του Ζωρζ Ρου, σε εκδόσεις Βίπερ, (George Roux: La Guerre civile d' Espagne), σε μετάφραση του Γιάννη Λάμψα και στον ατέλειωτο καμβά της Ιβηρικής, άρχισαν να μπαίνουν διστακτικά

κάποια κομμάτια.

Χώρα που έχει υποστεί το σοκ του Εμφυλίου και το μαρτύριο της δικτατορίας δείχνει κατ' αρχήν ένα απύθμενο πολιτικό βάθος, ενώ ακολούθως κερδίζει σεβασμό, για τα πάθη και τις ιστορίες αίματος που έζησε. Από Ελληνικής πλευράς, εύλογα, υπάρχει μια μεγαλύτερη κατανόηση, τουλάχιστον από εκείνους που έζησαν ή μελέτησαν τις αντίστοιχες εμπειρίες.

Η βομβιστική επίθεση ενάντια στον Blanco ήταν ένα γεγονός που έκαμε τις αυτονομιστικές διαθέσεις των Βάσκων παγκοσμίως γνωστές. Η Ισπανία τότε, ζούσε υπό τη σκιά του Caudillo. Κυβερνούσε, δικτατορικά, τη χώρα από τον Απρίλιο του '39.

Είναι μάταιο να αναπολούμε τι θα μπορούσε να είχε συμβεί στην Ευρώπη αν στον Ισπανικό Εμφύλιο δεν είχαν επικρατήσει οι εθνικιστές.

Έναν πόλεμο για τον οποίον, ο Saint-Exupery, που τον έζησε ως πολεμικός ανταποκριτής, θα έγραφε: «*Εδώ τουφεκίζουν, όπως αλλού κλαδεύουν δένδρα».* Θα ήταν όμως σίγουρα ενδιαφέρον να είχε συμβεί και να είχαμε παρακολουθήσει τις εξελίξεις.

Απρίλης του '15 λοιπόν, βηματίζω απόγευμα υπό την απειλή βροχής στο Μπιλμπάο και προσπαθώ να συνειδητοποιήσω τι να είχε συμβεί στους ίδιους δρόμους, κάποια 78 χρόνια νωρίτερα όταν ο Φράνκο, επιχείρησε να εκμηδενίσει αυτόν το θύλακα αντίστασης στον βορά.

Ο ιστορικός Claude Gernade Bowers, πρεσβευτής των Η.Π.Α. στην Χιλή και στην Ισπανία είχε γράψει για τους Βάσκους, ότι: *«είναι οι πιο δυναμικοί, οι πιο ενεργητικοί και οι πιο*

παράτολμοι από όλους τους Ισπανούς» , ενώ ο Roux, συμπληρώνει: *«... άνθρωποι άξιοι, γενναίοι, επίμονοι, στην μακρόχρονη ιστορία τους, μπόρεσαν να αντισταθούν σε όλους τους εισβολείς και δεν άφησαν ποτέ το Ισλάμ να τους υποδουλώσει. Είχαν κατορθώσει να διατηρούν πάντα μια αυτονομία, προσκολλημένοι σε προαιώνια αισθήματα ανεξαρτησίας.»*

Είναι η Βάσκικη γη και η ανοχύρωτη, απροστάτευτη κωμόπολη της Γκερνίκα που δέχτηκε για πρώτη φορά στην ιστορία, τα φονικά φορτία των Dornier, των Heinkel της Luftwaffe. Γερμανικά βομβαρδιστικά, με Γερμανούς πιλότους ενάντια στο Βασκικό άοπλο πληθυσμό.

Κυριακή 26 Απριλίου 1937, στις 16: 30 ξεκίνησε το πρώτο κύμα βομβαρδισμών. Στο πέμπτο και τελευταίο, άφησαν πίσω τους ερείπια και εκατοντάδες νεκρούς. Πολίτες, γυναίκες, παιδιά. Για τον ακριβή αριθμό των θυμάτων ακόμα ερίζουν οι ιστορικοί. Ο Roux το χαρακτηρίζει ως: *«...ένα πείραμα ανατομίας πάνω σε ζωντανά πλάσματα. Ένας μικρός πρόλογος των μελλοντικών τους ωμοτήτων.»*

Guernica. Συλλογή νεκρώ ν μετά τον βομβαρδισμό.

Ο Pablo Picasso δημιούργησε τότε, τον ομώνυμο πίνακά του, κραυγή στην απελπισία και σύμβολο των παθών του άμαχου πληθυσμού. Όταν το '68 ο Καουντίγιο του ζήτησε να τον εκθέσει στην Ισπανία ο καλλιτέχνης, προς τιμήν του, αρνήθηκε. Λίγα χρόνια αργότερα όταν τόσο ο στρατηγός όσο και ο καλλιτέχνης έφυγαν από τον μάταιο κόσμο και η Ισπανία επέστρεψε σε ένα Δημοκρατικό Σύνταγμα ο πίνακας επέστρεψε και αυτός στην πατρογονική του Γη.

Οι υπηρεσίες των Γερμανών στην Γκερνίκα πάντως, δεν ήταν ευπρόσδεκτες ούτε από τους Εθνικιστές. Το έγκλημα διατράνωσε την πίστη των αμυνομένων.

Το Μπιλμπάο θα πέσει έπειτα από επικές μάχες, στις 19 Ιουνίου, για να ακολουθήσει η κόλαση του Μπρουνέτε σε μια προσπάθεια να ανακουφιστεί η πίεση στα βόρεια. Οι Δημοκρατικοί δεν άντεξαν ούτε εκεί, όπου χάθηκαν συνολικά πάνω από 30.000 ψυχές. Στο τέλος του Αυγούστου θα έπεφτε και η Σαταντέρ, όπου επίσης δεν τηρήθηκαν οι όροι παράδοσης.

Βάσκοι. Όπως λέει και ένα γνωμικό τους: *«πριν ο Θεός γίνει Θεός, και οι πέτρες γίνουν πέτρες, οι Βάσκοι ήταν ήδη Βάσκοι»*

Φθάσαμε στο '59, η Ισπανία ζεί ήδη 20 χρόνια σε βαθιά δικτατορία και τότε ιδρύεται στο Μπιλπάο η E.T.A. Euskadi Ta Askatasuna, σε ελεύθερη μετάφραση Βασκική Γη και Ελευθερία. Από ένα κίνημα προβολής και προστασίας της Βάσκικης κουλτούρας γρήγορα μετατράπηκε σε μια ένοπλη, εθνικιστική, μαρξιστικής απόχρωσης, επαναστατική οργάνωση.

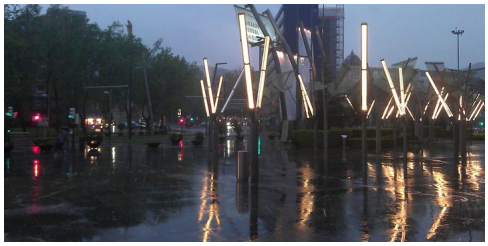

Για την μεταμόρφωση του Μπιλμπάο από φθίνουσα βιομηχανική πόλη σε κέντρο μοντέρνας Τέχνης και τουριστικό προορισμό, προσεχώ ς.

Μέχρι την, κατά πως φαίνεται, καταλυτική τελική παύση πυρός του διακήρυξε τον Οκτώβριο του 2011, έχει κατηγορηθεί για 829 δολοφονίες, χιλιάδες τραυματισμούς και δεκάδες απαγωγές. Το πρώτο αίμα έρευσε τον Ιούνιο του '68, ενώ οι βασικοί της στόχοι

ήταν Ισπανοί στρατιωτικοί, αστυνομικοί, επιχειρηματίες πολιτικοί, δικαστές καθηγητές, δημοσιογράφοι.

Σε αυτόν τον κύκλο αίματος και μίσους, ανάμεσα στην Ε.Τ.Α. και το Ισπανικό κράτος, εννοείται ότι επιστρατεύθηκε ένθεν και εντεύθεν κάθε τακτική, έτσι σύντομα βαφτίστηκε «βρώμικος πόλεμος». Στο πλαίσιο αυτό να αναφερθεί και η λειτουργία της G.A.L. (Grupos Antiterroristas de Liberacion), μιας παραστρατιωτικής οργάνωσης με δεσμούς τόσο με τις Ισπανικές δυνάμεις ασφαλείας όσο και με τις μυστικές υπηρεσίες. Έχει κατηγορηθεί για 48 δολοφονίες, για απαγωγές και βασανισμούς.

Για την βομβιστική επίθεση κατά του Blanco, μια εντυπωσιακή ενέργεια από πλευράς σχεδιασμού και εκτέλεσης, η διαβότη Operación Ogro (επιχείρηση δράκος), όπου χρησιμοποιήθηκαν 100 κιλά δυναμίτη, απαιτήθηκε προετοιμασία μηνών. Το θωρακισμένο όχημα που μετέφερε τον πρόεδρο της κυβέρνησης, μια Ισπανικής κατασκευής Dodge 3700, εκτινάχθηκε σε ύψος πέντε ορόφων και έμεινε εκεί.

Πέρα από το τεράστιο πολιτικό αντίκτυπο που δημιούργησε σε παγκόσμιο επίπεδο, ενίσχυσε και το παραδοσιακό ποδοσφαιρικό μίσος ανάμεσα στην Ατλέτικ Μπιλμπάο και τη Ρεάλ Μαδρίτης.

Luis Carrero Blanco & Francisco Franco

Δεν ήταν σπάνιο το άκουσμα των στίχων ενός τραγουδιού στις κερκίδες του γηπέδου των λεόντων του Αγίου Μάμμα: «Volo, volo Carrero volo, volo volo muy alto llego (Πέταξε, πέταξε ο Καρέρο, πέταξε, πέταξε και έφτασε πολύ ψηλά). Στο διαδίκτυο βρίθουν διάφορες εκτελέσεις του, από στυλ μπαλάντας έως πανκ.

Ο ιστορικός πόνος, γεννά και μαύρο χιούμορ, έτσι προφανώς γεννήθηκε τόσο το τραγούδι

όσο και το σχετικό ανέκδοτο όπου: Μετά το θάνατο του, ο Caudillo, γνωστός, μάταιος ζηλιάρης, στρέφεται προς Άγιο Πέτρο και λέει: *«Πως γίνεται ο Carrero να έχει φωτοστέφανο;»* Για να ακουστεί η απάντηση του Αγίου Πέτρου:
«Δεν είναι φωτοστέφανο, είναι τιμόνι αυτοκινήτου.»

Η Αθλέτικ πάντως είναι μια θεότητα στη Βασκική γή. Πέρα από την παραδοσιακή της τακτική να στελεχώνεται από Βάσκους παίκτες, πέρα από την παρουσία της σε αμέτρητα μπαλκόνια με τα ερυθρόλευκα λάβαρα, θα την συναντήσουμε και σε συσκευασίες εμφιαλωμένου νερού.

[illegible] Μπιλμπάο: Βήματα [illegible] το St.